

Begrotingsbrief 2027

Inleiding

Scherp kiezen voor een sterk waterschap

Voor u ligt de Begrotingsbrief 2027 van Waterschap Drents Overijsselse Delta. Een bijzonder jaar met grote ontwikkelingen. Er wordt veel gevraagd van ons waterschap, onder meer op het gebied van weerbaarheid en ICT-veiligheid. Wij hebben de ontwikkelingen goed in beeld en zijn voorbereid. Met deze begrotingsbrief schetsen we de financiële impact en geven wij richting aan onze opgaven en keuzes. De kerntaken zijn daarbij vanzelfsprekend leidend: zorgen voor schoon, voldoende en veilig water. Dat doen we innovatief, veilig en toekomstgericht. Vanwege de impact en snelheid van de veranderingen vraagt dat komend jaar wel extra aandacht.

Klimaatverandering, toenemende druk op het watersysteem, schaarste aan ruimte, middelen en mensen, geopolitieke onzekerheid en digitale dreiging vergroten de complexiteit van ons werk en verkleinen onze handelingsruimte. Dat vraagt om scherpere bestuurlijke keuzes. De opgaven voor schoon, voldoende en veilig water nemen toe, terwijl financiële ruimte, uitvoeringscapaciteit en maatschappelijke draagkracht begrensd zijn. Inwoners mogen ervan uitgaan dat we kosten zo laag mogelijk houden. In 2027 zetten wij extra in op drie dossiers: monitoring van de waterkwaliteit versterken als basis voor gerichte sturing op de KRW-opgave, weerbaarheid als vitale organisatie vergroten en versnelling van de digitale transformatie en datagedreven manier van werken. Tegelijkertijd blijven water en bodem sturend in ruimtelijke keuzes en vragen ook de onderhouds- en vervangingsopgaven in het watersysteem en de afvalwaterketen om meer samenhang, prioritering en tijdige besluitvorming.

Bewuste keuzes

Niet alles kan tegelijk. Bewuste keuzes in rol, inzet en samenwerking zijn noodzakelijk. Voor onze kerntaken ligt de verantwoordelijkheid primair bij onszelf, maar het is van groot belang om die keuzes in afstemming met partners te maken. Bij ontwikkelopgaven en gebiedsvraagstukken vraagt de praktijk steeds vaker om een situationele en goed onderbouwde keuze: waar nemen wij zelf initiatief, waar werken wij samen en waar past een meer terughoudende rol? Daarvoor zijn focus, positionering en een goed samenspel tussen bestuur en organisatie nodig. Deze inzet sluit aan bij de richting die het algemeen bestuur eerder heeft meegegeven: koers houden op de kerntaken, investeren waar dat nodig is en tegelijk scherp blijven op uitvoerbaarheid en lastenbeheersing.

Die keuzes raken direct aan onze organisatie en onze mensen. Het werk verandert, technologische ontwikkelingen versnellen en de natuurlijke uitstroom van medewerkers is de komende jaren aanzienlijk. Dat vraagt om nieuwe rollen, vaardigheden en manieren van werken. Daarom investeren we in ontwikkeling, kennisborging, leiderschap en samenwerking over afdelingen heen. Digitale transformatie en datagedreven werken zijn daarbij geen doel op zich, maar belangrijk om veiliger en doelmatiger te werken. Tegelijkertijd besteden we als vitale organisatie nadrukkelijk aandacht aan onze weerbaarheid. Langdurige verstoringen door uitval van energie, digitale systemen of logistieke ketens zijn niet langer denkbeeldig. Daarom moeten wij vooraf expliciet bepalen welke processen, assets en vormen van dienstverlening in een crisissituatie overleefd moeten blijven en welke tijdelijk kunnen worden afgeschaald. Weerbaarheid is een randvoorwaarde voor de betrouwbare uitvoering van onze kerntaken.

Verantwoord investeren

Realistische keuzes in tempo, prioriteit en uitvoerbaarheid zijn noodzakelijk. Niet alles kan gelijktijdig. Lastenbeheersing blijft daarom onderdeel van ons financiële beleid. Juist daarom kiezen we scherper waar wij onze inzet organiseren, welke kennis en capaciteit wij zelf opbouwen en welke investeringen nodig zijn om risico's te beperken en onze maatschappelijke opdracht ook op langere termijn betrouwbaar uit te voeren. Uitdagingen waar wij samen met meer waterschappen voor staan.

Monitoring helpt ons beter te bepalen waar maatregelen nodig zijn en waar bijsturing effectief is. Weerbaarheid is nodig om ook bij langdurige verstoringen onze meest kritieke processen te kunnen blijven uitvoeren. Digitale transformatie helpt ons om dat veiliger en doelmatiger te doen.

De complexe keuzes en invloed van externe ontwikkelingen, maken dat nog niet alle effecten van keuzes volledig duidelijk zijn. Op verschillende onderdelen worden opgaven, financiële consequenties en uitvoeringsvarianten nog nader uitgewerkt richting de Begroting 2027. Deze begrotingsbrief markeert wat nu al nodig is, maar ook welke onderwerpen bestuurlijk verder moeten worden verdiept voordat we in de begroting definitieve keuzes maken.

Met deze begrotingsbrief bouwen wij verder aan een waterschap dat koers houdt in een omgeving die meer vraagt dan voorheen. We doen dat met bestuurlijke helderheid, oog voor uitvoerbaarheid en investeringen die onze organisatie, mensen en infrastructuur voorbereiden op de opgaven van morgen.

Uw dagelijks bestuur

Watersysteem

De komende jaren blijven wij uitvoering geven aan onze wettelijke taken op het gebied van waterkwaliteit en klimaatrobuustheid. Daarnaast richten wij ons op strategische ambities die bijdragen aan toekomstbestendig waterbeheer. Tegelijkertijd nemen de omvang en complexiteit van deze opgaven toe.

Dit vraagt om een meer integrale uitvoering, waarin beheer en onderhoud, gebiedsontwikkeling, opgaven van derden nadrukkelijk met elkaar worden verbonden. Een samenhangende aanpak en tijdige bestuurlijke keuzes zijn daarbij essentieel, mede met het oog op de begroting die in het najaar wordt vastgesteld.

Met de voorbereiding van de vierde stroomgebiedbeheerplannen (SGBP4 2028–2033) breekt een nieuwe fase aan in de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. Waar eerder de nadruk lag op het uitvoeren van maatregelen, verschuift de focus naar het afronden van resterende opgaven, het borgen van bereikte resultaten en het onderbouwen van aanvullende keuzes. Tegelijkertijd staat het behalen van met name de KRW-doelen voor chemische en ecologische kwaliteit onder druk.

Om vanuit inzicht en overzicht effectief te kunnen sturen op maatregelen in watersysteem en waterketen, is uitbreiding van de integrale monitoring noodzakelijk. Deze monitoring geeft invulling aan het eerder genomen bestuurlijke besluit om integrale afwegingen te kunnen maken over aanvullende maatregelen op rwzi's, bronmaatregelen, de samenhang tussen maatregelen en de samenhang tussen rwzi's. Ook vormt monitoring de basis om adequaat te kunnen rapporteren richting provincie en Rijk over de KRW-opgaven.

De voorgestelde uitbreiding sluit aan bij de minimale monitoringsinspanning die nodig is om deze bestuurlijke lijn uitvoerbaar te maken. Minder monitoring betekent dat we minder goed kunnen bepalen waar aanvullende inzet nodig is, welke maatregelen effectief zijn en waar bijsturing noodzakelijk is. Daarmee nemen de risico's toe op onvoldoende onderbouwde investeringskeuzes, verminderde samenhang tussen maatregelen, mogelijke desinvesteringen en onvoldoende verbetering van de waterkwaliteit. Ook nemen de risico's toe rond het voldoen aan KRW-verplichtingen en de bestuurlijke en maatschappelijke beeldvorming daarover.

Voor deze uitbreiding is een extra inzet van € 1,3 mln nodig. Dit bedrag bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste gaat het om € 0,9 mln voor aanvullende monitoring bij Aqualysis. Hiervan is € 0,3 mln al opgenomen en contractueel vastgelegd in de begroting van Aqualysis. Ten tweede is € 0,4 mln gereserveerd voor werkervaringsplekken binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Met deze inzet versterken we de uitvoering van de bronaanpak en zorgen we ervoor dat de aanvullende inzichten uit monitoring ook daadwerkelijk in de praktijk kunnen worden benut. Dit sluit aan bij de uitvoeringsplannen voor vergunningverlening en handhaving (HUP/VUP). Monitoring is daarmee niet alleen een meetinspanning, maar een randvoorwaarde om maatregelen gericht te kunnen prioriteren, uitvoeren en verantwoorden.

Een andere belangrijke ontwikkellijn is de voortzetting van de programmatische aanpak Water, Ruimte en Klimaat, waarmee invulling wordt gegeven aan het principe 'water en bodem sturend'. Daarbij hebben wij prioriteit gegeven voor de opgaven in woningbouw en stedelijke ontwikkeling, waar water en bodem een belangrijke rol spelen bij een toekomstbestendige inrichting. Onze inzet verschuift van een reactieve naar een proactieve rol. De komende periode ligt de nadruk op het versterken van de samenhang tussen

opgaven, het verder uitwerken van de stroomgebiedsbenadering en het ontwikkelen van robuuste kaders voor stedelijk gebied. Zodanig dat water en bodem sturend zijn in de keuzes die in de ruimtelijke ordening worden gemaakt.

NOVEX Regio Zwolle is één van de pijlers binnen de ruimtelijke agenda van Regio Zwolle. Binnen deze samenwerking zijn, op basis van de regionale sponsstrategie, gezamenlijke inzichten en vertrekpunten ontwikkeld voor een toekomstbestendige regio.

De kern van deze sponsstrategie is het lokaal vasthouden, bergen en vertragen van water, in plaats van het zo snel mogelijk af te voeren. Door de sponswerking te vergroten, hoeft bij natte omstandigheden minder water te worden afgevoerd en blijft in droge perioden meer water beschikbaar. Daarmee is een goede sponswerking van groot belang voor een toekomstbestendig watersysteem. Afhankelijk van de verdere uitwerking kan dit leiden tot een grotere betrokkenheid van het waterschap en mogelijk ook tot een financiële bijdrage.

In het kader van assetmanagement werken wij aan een meer planmatige en structurele aanpak van onderhoud en vervanging. De komende periode vertalen wij dit naar een meerjarig investeringsprogramma, dat richting geeft aan de prioritering en aan toekomstige keuzes.

In het beheer en onderhoud speelt daarnaast de toepassing van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud een steeds grotere rol. Deze gedragscode is nodig om zorgvuldig te werken binnen de kaders van de Omgevingswet en om flora, fauna en kwetsbare locaties te beschermen. De ervaringen uit 2025 laten zien dat een strikte toepassing leidt tot extra inzet, hogere kosten en meer druk op de planning. Voor 2026 wordt daarom gewerkt met een aangepaste en beter uitvoerbare werkwijze, met onder meer extra

aandacht voor rietmuren, het voorlopen op gevoelige locaties en aanvullend ecologisch onderzoek. De daadwerkelijke meerkosten zijn op dit moment nog niet betrouwbaar te bepalen, omdat deze afhankelijk zijn van locatie, seizoen en ecologische omstandigheden. Wel is duidelijk dat de gedragscode structureel meer tijd en middelen vraagt. Daarom wordt hiervoor een PM-post opgenomen, waarbij de inzet, uren en effecten in 2026 verder worden gemonitord om richting 2027 tot een beter onderbouwde raming te komen.

In dit investeringsprogramma houden we nadrukkelijk rekening met duurzaamheid in onze werkzaamheden. Dit betekent dat we steeds meer inzetten op emissieloze uitvoering in beheer en projecten. Ook maken we gerichte keuzes voor hergebruik en het gebruik van herbruikbare materialen. Daarnaast verkennen wij de mogelijkheden voor grondstofafzet (zoals maaisel) en zetten wij in op het verder verduurzamen van onze werkpraktijken, bijvoorbeeld door gestandaardiseerd en modulair te werken.

Daarnaast zien we ontwikkelingen die impact hebben op het beheer, onder meer op het gebied van muskusratten- en exotenbeheer. Bij exotenbeheer neemt de opgave toe door de groei van invasieve waterplanten, zoals grote waternavel en ongelijkbladig vederkruid. Deze soorten kunnen de waterkwaliteit verslechteren, de doorstroming belemmeren en risico's opleveren voor de veiligheid en wateroverlast. Een aanpak met losse, vooral reactieve maatregelen is op termijn niet meer toereikend. Daarom wordt ingezet op een meer preventieve, structurele en gebiedsgerichte aanpak. Dit vraagt om keuzes over de inzet van capaciteit en middelen, en om verdere beleidsontwikkeling in samenwerking met regionale, landelijke partners en collega waterschappen.

De optelsom van deze ontwikkelingen maakt duidelijk dat de opgaven voor het waterschap zich verder verdiepen en verbreden. In de komende periode worden deze opgaven nader geconcretiseerd en uitgewerkt.

Waterketen

De komende jaren staat de waterketen voor een grote en langjarige investeringsopgave. Deze opgave richt zich op het in stand houden van bestaande installaties én op de vernieuwing van de waterketen. Daarmee werken we aan een waterketen die veilig, betrouwbaar en toekomstbestendig blijft.

Het vastgestelde strategisch kader en uitvoeringskader voor de waterketen vormen hiervoor de basis. Met deze kaders ligt er een stevige bestuurlijke basis waarop we de komende jaren kunnen voortbouwen. We werken daarbij vanuit drie leidende principes: we ontwerpen, bouwen en besturen onze assets flexibel; we zien de waterketen steeds meer als onderdeel van een groter geheel; en we nemen een leidende rol in specifieke innovaties die bijdragen aan een toekomstbestendige waterketen.

In 2026 ontstaat meer duidelijkheid over de gevolgen van nieuwe eisen voor waterkwaliteit, zoals de KRW en de herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Deze eisen kunnen leiden tot aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld voor de verwijdering van nutriënten en organische microverontreinigingen, zoals medicijnresten.

De basis van de opgave ligt bij het veilig en betrouwbaar laten functioneren van rioolgemalen, transportleidingen, zuiveringen en procesautomatisering. Door veroudering van het areaal nemen de kosten hiervoor toe. Deze opgave voeren we risicogestuurd en zoveel mogelijk planmatig uit.

Daarnaast is vernieuwing nodig om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving en aan hogere eisen voor de kwaliteit van het effluent. Daarbij kijken we ook naar optimalisatie en innovatie. Investeringskosten moeten waar mogelijk bijdragen aan betere prestaties, lagere emissies, minder energieverbruik en lagere

structurele kosten. Datagedreven sturing, aanvullende zuiveringsstappen en modulair bouwen via Verdygo kunnen hierbij helpen.

De bredere transitieopgave is nog niet volledig verwerkt. Het gaat onder meer om energie, grondstoffen, broeikasgasreductie, netcongestie en andere ontwikkelingen in de omgeving. Een deel hiervan wordt meegenomen in lopende projecten. Andere onderdelen worden later verder uitgewerkt. De totale opgave kan daardoor de komende jaren nog veranderen. Vanuit het leidende principe van wendbaarheid houden we ruimte om tijdig in te spelen op nieuwe inzichten, ontwikkelingen en bestuurlijke keuzes.

De eerste grote projecten binnen deze opgave liggen bij de rwzi's Echten en Zwolle. Bij rwzi Echten gaat het om uitbreiding van de deelstroombehandeling en aanvullende zuiveringsmaatregelen. Bij rwzi Zwolle gaat het om een integrale aanpak van de waterlijn en de sliblijn. Deze projecten maken de bredere investeringsopgave concreet. Vanwege de omvang, samenhang en onzekerheden worden ze verder uitgewerkt en gefaseerd uitgevoerd. Zo blijft ruimte voor zorgvuldige bestuurlijke besluitvorming.

Concrete keuzes over fasering, techniek en financiering worden in afzonderlijke voorstellen aan het bestuur voorgelegd.

Waterveiligheid

Waterveiligheid is een kerntaak van ons waterschap. Wij beschermen ons gebied tegen hoogwater en beperken de gevolgen van mogelijke overstromingen. Dat doen we door onze primaire en regionale keringen, inclusief kerende kunstwerken, te beheren, te onderhouden, te inspecteren en periodiek te beoordelen. Waar nodig versterken we keringen, passen we de inrichting daarvan aan of pakken we kerende kunstwerken aan.

Deze opgave vraagt om een integrale aanpak. Waterveiligheid gaat niet alleen over dijkversterking, maar ook over dagelijks beheer, tijdige signalering van risico's, toetsing aan normen, crisisbeheersing en samenwerking met gemeenten, provincies, veiligheidsregio's en het Rijk.

Om de toekomstige HWBP-opgave beheersbaar te houden, zetten we in op beter inzicht in de werkelijke sterkte en stabiliteit van onze primaire keringen. Gerichte onderzoeken, innovatie en aanvullende monitoring kunnen bijdragen aan een kleinere en stabielere scope van dijkversterkingsprojecten. Daarmee beperken we het risico op onnodig zware maatregelen, vertraging en hogere investeringslasten. Voor deze inzet wordt vanaf 2027 jaarlijks € 0,2 mln opgenomen.

Voor de komende periode vragen drie onderwerpen extra bestuurlijke aandacht: beverbeheer, regionale keringen en minimale veiligheid.

Beverbeheer

De bever zorgt voor groeiende risico's in zowel het watersysteem als bij de waterkeringen. Graafschade, damvorming en andere effecten kunnen leiden tot hogere beheerlasten en risico's voor waterveiligheid, wateraanvoer en waterafvoer. Als we dit vraagstuk vooral vanuit regulier beheer en onderhoud blijven benaderen, nemen de kosten naar verwachting verder toe, met een steeds sterker oplopende financiële impact.

Daarom werken we aan een bredere, risico gestuurde aanpak. Samen met de provincies Drenthe en Overijssel doen we, mede op basis van het beverprotocol, onderzoek naar handelingsperspectief, effectieve maatregelen en een goede balans tussen bescherming van de bever, waterveiligheid, watersysteembeheer en kostenbeheersing. Daarbij leren we ook van ervaringen van andere waterschappen, zoals Waterschap Limburg.

De eerste onderzoeksresultaten en signalen uit het lopende onderzoek benutten we om de belangrijkste hotspots in beeld te brengen en gerichte maatregelen voor te bereiden. Waar mogelijk willen we de meest urgente locaties al volgend jaar aanpakken. Daarmee verschuift de aanpak van vooral reageren en herstellen naar proactief en risicogestuurd handelen. Dat is nodig, omdat een reactieve werkwijze naar verwachting leidt tot hogere herstelkosten en oplopende risico's, terwijl een proactieve aanpak doelmatiger en kosteneffectiever kan zijn. De financiële consequenties en benodigde keuzes nemen we mee in de verdere uitwerking richting de begroting.

Regionale keringen

De regionale keringen in Overijssel en Drenthe zijn deels getoetst aan gewijzigde normen. Deze toetsing geeft een eerste indicatie in de staat van de keringen. De financiële vertaling en bestuurlijke vervolgstappen volgen op basis van verdere uitwerking. Bestuurlijk is het van belang rekening te houden met een toekomstige opgave, vooral bij de Sallandse weteringen. Daarbij kijken we ook naar kansen voor klimaat adaptieve gebiedsontwikkeling met partners. Zo verbinden we waterveiligheid met bredere gebiedsdoelen en houden we de opgave op lange termijn beheersbaar.

Zorgplicht

De aanpak minimale veiligheid richt zich op de periode tussen de afkeuring van een kering en de daadwerkelijke versterking. Bij primaire keringen kan versterking via het Hoogwaterbeschermingsprogramma pas jaren later plaatsvinden. In die tussenliggende periode is het nodig om bewust te bepalen welk restrisico bestuurlijk aanvaardbaar is.

Minimale veiligheid gaat niet over nieuwe normen, maar over het expliciet omgaan met bestaande risico's. Wanneer een dijkvak onder een bestuurlijk te bepalen ondergrens komt, beoordelen we of tijdelijke maatregelen nodig zijn.

Daarbij wegen we onder meer risico's, kosten, effectiviteit, uitvoerbaarheid, urgentie en de resterende tijd tot versterking mee. Hiervoor werken we aan voorbereiding op bestuurlijke afspraken over de aanpak. De verdere uitwerking vindt plaats in 2026.

Maatschappij & Organisatie

Weerbaarheid

Klimaatverandering, geopolitieke instabiliteit en digitale dreiging dwingt vitale organisaties als WDODelta weerbaarder te worden en zowel de organisatie als de infrastructuur aan te passen.

Weerbaarheid is het vermogen om tegenslagen, verstoringen, bedreigingen (intern & extern) op te vangen, weerstand te bieden en zich te herstellen, niet alleen door proactieve bescherming maar ook door zich aan te passen en te leren (veerkracht), waardoor de organisatie kan blijven opereren en groeien in een turbulente omgeving.

Om de doelen van WDODelta te bereiken (waterveiligheid, voldoende en schoon water) zetten we onze primaire Assets in. Deze assets zijn de centrale dragers van de prestaties die we willen leveren. Het functioneren van deze assets is afhankelijk van de zaken als energievoorziening, digitale systemen en beveiliging (IT, PA, SCADA), bediening (personeel) en fysieke beveiliging. Deze zaken zijn randvoorwaardelijk voor het leveren van asset prestaties. Daarom is een integrale afstemming met de lopende programma's rondom Energie, I-Veiligheid en Crisisbeheersing essentieel.

De Rijksoverheid heeft in de Nationale Veiligheidsstrategie benadrukt dat vitale sectoren, waar waterschappen onderdeel van uitmaken, zich moeten voorbereiden op langdurige en grootschalige verstoringen. Daarbij geldt vaak

het uitgangspunt dat vitale organisaties ten minste 72 uur zelfstandig moeten kunnen functioneren bij een grote uitval, zoals elektriciteitsstoringen. Het functioneren van 72 uur vraagt om expliciete keuzes, volledige continuïteit is onmogelijk en onbetaalbaar.

WDODelta zal vanuit een beheerst risico profiel gaan bepalen welke kritieke processen en assets operationeel moeten blijven en welke afgeschaald kunnen worden. Extra aandacht is daarbij nodig voor energiezekerheid, logistiek en het verminderen van systeembelasting. In deze situatie zal besluitvorming moeten gebeuren op basis van beperkte informatie en schieten bestaande protocollen tekort. Kennis, mandaat en handelingsvermogen moeten worden geborgd. Daarbij wordt ook ingezet op gestructureerd organiseren van burgerparticipatie en het benutten lokale netwerken en het verder professionaliseren van bestaande netwerken, inclusief het oefenen van noodsituaties. Weerbaarheid wordt een samenhangende opgave waarin bestuurlijke keuzes, operationele uitvoerbaarheid en financieel-realistische maatregelen samenkomen.

Vanuit de in 2026 ontwikkelde aanpak t.a.v. scope, governance en de aanpak voor concrete maatregelen wordt er geïnvesteerd in mensen, middelen en ondersteuning om uiteindelijk de kritische assets van WDODelta weerbaarder te maken. Het doel is om bij calamiteiten gesteld te staan: de varianten, de prestaties (oplossing), de noodzakelijke dienstverlening, risico's en kosten. Voor de jaren 2027-2031 is jaarlijks ruim 2 miljoen investeringen benodigd.

Digitale transformatie

Om de komende jaren als waterschap onze maatschappelijke opgaven doelmatig te realiseren, is digitale transformatie essentieel. Digitale technologie, datagedreven werken, de inzet van AI en kunstmatige intelligentie vormen de motor van vernieuwing in het waterbeheer.

Routinewerk wordt vervangen, vakmanschap blijft. We gaan investeren in onze vitale infrastructuur en het versterken van de informatiepositie ten behoeve van de bedrijfscontinuïteit. We gaan datagedreven werken, integreren van real-time data als basis voor klimaat adaptief en voorspellend waterbeheer. Vanuit de CIO office wordt gestuurd en toegezien op de naleving van de vereiste kaders voor digitale veiligheid. De komende jaren zullen we jaarlijks ruim 3 miljoen investeren.

In 2024 zijn meerjarig middelen beschikbaar gesteld voor datagedreven sturing op de RWZI's met behulp van AI. De ontwikkelingen op het gebied van AI en datagedreven werken hebben zich echter in een zodanig tempo ontwikkeld, dat een bredere, organisatiebrede benadering noodzakelijk is gebleken.

In de begroting 2026 is besloten deze middelen voor één jaar breder in te zetten, ten behoeve van de versterking van de organisatiebrede digitale en datafundamenten. Gelet op het structurele karakter van deze ontwikkeling en het belang van een toekomstbestendige inrichting van de digitale infrastructuur, wordt voorgesteld deze inzet ook voor de komende jaren te continueren.

De middelen worden daarmee aangewend voor het realiseren en borgen van een robuuste organisatiebrede basis. Deze basis is randvoorwaardelijk om binnen het waterschap op een veilige, verantwoorde en doelmatige wijze gebruik te kunnen maken van AI en datagedreven sturing. De inzet richt zich zowel op de verdere digitalisering als op de ontwikkeling, validatie en implementatie van concrete toepassingen. Hiermee wordt een samenhangend fundament gecreëerd waarop de verschillende organisatieonderdelen kunnen aansluiten.

Datagedreven sturing op de RWZI's blijft binnen deze context een relevante en kansrijke toepassing. Voor een effectieve implementatie in de praktijk kan het,

naast digitale voorzieningen, noodzakelijk zijn om ook fysieke aanpassingen op de zuiveringen door te voeren. Met de voorgestelde inzet wordt in eerste instantie de organisatiebrede basis op orde gebracht, zodat toepassingen zoals AI-ondersteunde sturing op de RWZI's op een beheerste en verantwoorde wijze kunnen worden gerealiseerd.

Personeel

WDO Delta zal in een dynamische en snel veranderende omgeving moeten sturen op toekomst bestendigheid van de organisatie en medewerkers om klaar te zijn voor de opgaves van de toekomst. We zullen nagaan of de organisatie beschikt over de juiste kennis en vaardigheden en flexibiliteit. Er zal worden geïnvesteerd in ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, anders organiseren van werk, digitaliseren van werkprocessen, flexibele inzet van personeel, aangevuld met het aantrekken van nieuwe competenties, het binnen halen van externe expertise en het aangaan van samenwerkingsverbanden om onze uitvoeringkracht te organiseren.

We zullen daarbij in diverse onderdelen van de organisatie nadrukkelijker moeten gaan sturen op nieuwe rollen, vaardigheden en manier van werken. We kiezen ervoor om meer in te zetten op ontwikkeling van onze medewerkers en het organisatieontwikkelbudget hiervoor ruimer in te zetten. Ook worden medewerkers begeleid in een ontwikkelcentrum. Totaal zal naar schatting jaarlijks 1 miljoen nodig zijn.

Door het toepassen van moderne technologie blijven we als werkgever aantrekkelijk, ook voor jonge talenten. We zorgen ervoor dat investeringen in digitaal vakmanschap leiden tot medewerkers die bekwaam zijn om digitale middelen, data en innovatie bewust en verantwoord in te zetten om het werk slimmer, efficiënter en betrouwbaarder te maken. We combineren goed werkgeverschap met toekomstbestendigheid van onze organisatie.

Transformatie

In de begroting 2025 is lastenbeheersing via spoor 1 in gang gezet met als focus het realiseren en incasseren van concrete, korte termijn ombuigingen. In de begroting 2026 is vervolgens ingezet op spoor 2, waarbij de nadruk lag op begrotings-rationalisatie en procesoptimalisatie.

In het verlengde hiervan wordt thans de Transformatie voorbereid. Hierin worden de effecten van de hiervoor beschreven verdergaande digitalisering en datagedreven werken centraal staan als structurele hefboom voor lastenbeheersing. Dit spoor richt zich op het realiseren van blijvende doelmatigheidswinst door het anders organiseren van processen.

Digitalisering maakt het mogelijk om processen verder te automatiseren, besluitvorming beter te onderbouwen en beschikbare capaciteit efficiënter in te zetten. Daarnaast draagt datagedreven werken bij aan het tijdig signaleren van afwijkingen, het voorkomen van onnodige kosten en het verlengen van de levensduur van assets. Hiermee ontstaat niet alleen zicht op kostenreductie, maar ook op kwaliteitsverbetering en risicobeheersing.

Transformatie kent, in lijn met spoor 2, een meerjarig karakter. De benodigde investeringen in digitale infrastructuur, datakwaliteit en toepassingen gaan daarbij in eerste instantie vóór de baten uit. De verwachte effecten manifesteren zich gefaseerd en dragen op termijn bij aan een structureel beheersen van het kostenniveau. Transformatie vormt daarmee een essentieel onderdeel van de integrale aanpak van lastenbeheersing, waarbij wordt voortgebouwd op de opbrengsten van spoor 1 en de inzichten uit spoor 2. De financiële effecten van transformatie (baten en lasten) zijn in deze begrotingsbrief pro memorie (p.m.) opgenomen. De kwantitatieve verwerking zal plaatsvinden in de begroting 2027.

Vooruitblik en slotbeschouwing

Het zijn bijzondere tijden met grote ontwikkelingen die veel impact hebben op ons werk als waterschap. Gericht kiezen is nodig. De opgaven voor schoon, voldoende en veilig water nemen toe. Tegelijkertijd zijn middelen, mensen, ruimte en maatschappelijke draagkracht begrensd. Bestuurlijke scherpste is belangrijk: investeren waar dat noodzakelijk is, faseren waar dat verantwoord kan. Daarbij steeds afwegen wat uitvoerbaar, betaalbaar en uitlegbaar is.

Daarvoor is een goed samenspel tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur en organisatie van belang. Het algemeen bestuur bepaalt de kaders en weegt prioriteiten, tempo en financiële ruimte. Het dagelijks bestuur werkt de keuzes verder uit en zorgt voor een realistische vertaling naar uitvoering. Zo maken wij zichtbaar wat nodig is, wat kan wachten en welke gevolgen keuzes hebben voor risico's, prestaties en lasten.

Met deze begrotingsbrief zetten wij een volgende stap naar een waterschap dat betrouwbaar blijft in een omgeving die minder voorspelbaar wordt. Wij doen dat door verantwoordelijkheid te nemen voor onze kerntaken, door bewust te investeren in de toekomst en door bestuurlijke keuzes scherp, transparant en zorgvuldig voor te bereiden.

2. Financiële uitgangspunten

Loonindexering

Voor de begrotingsbrief 2027 hebben wij een stijging begroot van 4% (was 3%); Dit kan nog tot een aanpassing in de begroting leiden, aangezien het onderhandelingsresultaat voor 2027 thans nog niet vaststaat. Meerjarig (2028-2031) wordt uitgegaan van 3%, conform de begroting 2026. Dit betreft een eigen inschatting. Verder zijn we nog in afwachting van een bericht van het ABP over de pensioen-premiemutatie in 2027. Dit kan nog tot een aanpassing in de begroting leiden. Hiervoor is in de voorliggende begrotingsbrief een eigen inschatting gedaan.

Prijnsindexering goederen & diensten budgetten

De inflatieraming van het Centraal Planbureau (Inflatie, nationale consumentenprijsindex, februari 2026) ligt voor 2027 op 2,1%, waar meerjarig werd uitgegaan van 2,6%. In deze begrotingsbrief is gerekend met de nieuwste raming van het CPB, hetgeen leidt tot een verlaging van de geraamde kosten. Gezien de huidige onzekerheden in de wereldeconomie en de geopolitieke onzekerheden kan dit nog leiden tot een aanpassing in de begroting.

Renteontwikkeling

De wereld wordt zoals gezegd momenteel geconfronteerd met grote onzekerheden. Traditionele politieke en economische samenwerkingsverbanden staan onder druk en veranderen snel. Daarnaast zorgt de oorlog in het midden oosten voor extra geopolitieke spanning en tijdelijke onrust op de financiële markten. Deze ontwikkelingen leiden tot een verhoogde volatiliteit, oplopende risicopremies en hogere rentetarieven.

In de begroting 2026 is het rentepercentage vastgesteld op 3,5%. Dit percentage hebben wij vooralsnog ongewijzigd overgenomen in de Begrotingsbrief 2027–2031. Bij het opstellen van de Begroting 2027 en de Meerjarenraming 2028–2031 in het najaar wordt de situatie op de kapitaalmarkt opnieuw beoordeeld. Dit kan leiden tot een aanpassing in de begroting.

Dividend Nederlandse Waterschapsbank

In de begrotingsbrief 2026 is het dividend Nederlandse Waterschapsbank (NBW) meerjarig vastgesteld op € 2,1 miljoen. Dit ligt in lijn met het opgenomen bedragen in de jaarrekening 2025. We zien thans geen aanleiding om deze bedragen aan te passen in de begrotingsbrief 2027. Ten tijde van het opmaken van Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 zal deze post opnieuw beoordeeld worden op grond van de dan geldende verwachting van de NWB. Dit kan leiden tot een aanpassing in de begroting.

Concerncorrectie

Het ramen van projecten vindt plaats op basis van vastgestelde methodieken. De ervaring is dat de gehanteerde ramingen kunnen worden bijgesteld met een concerncorrectie. Dit omdat:

- niet alle kredieten volledig worden uitgeput, doordat niet alle risico's optreden en hierdoor de risicoreservering vrijvalt.
- subsidies (m.u.v. HWBP) op voorhand niet worden geraamd in de begroting (verder weg), maar in werkelijkheid wel binnenkomen.
- de realisatie van projecten gemiddeld genomen achterblijft bij de planning. Dit heeft onze aandacht.

Voor investeringen is de concerncorrectie als volgt:

- 2027 en 2028: -/- 15%
- 2029, 2030 en 2031: -/- 20%

Bij het berekenen van de kapitaallasten en het beoordelen van de vermogenspositie wordt rekening gehouden met deze correcties. In het tweede kwartaal 2026 wordt opnieuw een prognose voor 2026 opgesteld. Op basis van deze prognose wordt bepaald of de percentages voor de concerncorrectie nog aangepast moeten worden voor de begroting van 2027 en volgende jaren.

3. Budgetmutaties begroting 2027 en MJR 2028-2031

Voor deze begrotingsbrief vormt het financieel kader van de lopende begroting 2026 en MJR 2027-2030 het vertrekpunt. Daarnaast is er in de begroting 2027 en MJR 2028-2031 sprake van budgetmutaties. Deze mutaties vloeien voort uit recente bestuursbesluiten genomen, autonome ontwikkelingen en nieuwe ontwikkelingen die vragen om extra middelen.

3.1 Recente bestuursbesluiten

De genomen bestuursbesluiten na behandeling van de begroting 2026 en MJR 2027-2030 worden verwerkt in het financieel kader, conform AB voorstellen t/m 1 april 2026.

Progr.	Recente bestuursbesluiten (bedragen * € 1.000.000)	2027	2028	2029	2030	2031
Alle	Realisatiekrediet de Stouwe	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Alle	Heroriëntatie rollen en taken auditcommissie	0,04	0,0	0,0	0,0	0,0
Alle	Overdracht van stedelijk water in Drenthe	-0,07	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Alle	Verkenningkrediet IWP Oude Vaart Wold Aa	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
	Totaal	0,0	0,7	0,2	0,2	0,2

3.2 Autonome ontwikkelingen

Zoals elk jaar houden wij in deze begrotingsbrief voor 2027 en de daaropvolgende jaren rekening met loon- en prijsindexering en met renteontwikkelingen. De gehanteerde uitgangspunten zijn opgenomen in

hoofdstuk 2. Daarin is tevens opgemerkt dat deze uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2027 en de MJR 2028-2031 in het najaar opnieuw worden beoordeeld; dit kan leiden tot aanpassingen in de begroting.

Progr.	Autonome ontwikkelingen (bedragen * € 1.000.000)	2027	2028	2029	2030	2031
Alle	Loonontwikkelingen	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Alle	Prijsindexering	-0,7	-1,3	-2,0	-2,7	-3,5
Alle	Renteontwikkelingen	-	-	-	-	-
	Totaal	0,2	-0,4	-1,1	-1,8	-2,5

3.3 Nieuwe ontwikkelingen

In hoofdstuk 1 zijn de ontwikkelingen geschetst en toegelicht die aanleiding geven tot een aanvullende budgetbehoefte. De exploitatieprojecten voor de periode 2027–2031 kunnen momenteel als volgt worden weergegeven:

Prgr.	Nieuwe ontwikkelingen (bedragen * € 1.000.000)	2027	2028	2029	2030	2031
WS/ WK	Integrale monitoring van de waterkwaliteit (KRW)	0,9	0,9	0,9	0,3	0,3
WS/ WK	Toezicht op de waterkwaliteit (KRW)	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
WS/ WK	Prijsstijging Aqualysis (autonoom)	0,1	0,2	0,3	0,4	0,6
WS	Aanpak WRK	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2
WS	Extra inspanningen exotenbestrijding	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
WS	Verduurzaming klein materieel	0,2	-	-	-	-
WS	Ondermijnen en aanpassen processen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
WS	Extra inzet a.g.v. Gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
WV	Instrumenten t.b.v. scope verkleining HWBP	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
WV	Inspectie en onderhoud kerende kunstwerken	0,2	0,2	-	-	-
M&O	Weerbaarheid	2,1	2,3	2,5	2,7	2,4
M&O	Digitale transformatie (IT/OT op orde)	2,5	3,0	3,1	3,1	3,1
M&O	Strategische vernieuwing	1,6	1,7	3,3	3,3	3,3
M&O	Inzet RWZI - AI op de waterzuiveringen	-1,6	-1,7	-3,3	-1,6	
M&O	Facilitaire ontwikkelingen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
M&O	ERP Pakket - vooronderzoek - implementatie	0,9	1,7	0,4	-	-
M&O	Verhogen opleidingsbudget van 1% naar 2%	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
	Totaal	9,4	10,5	9,4	10,1	11,6

3.4 Leges

Conform de toezegging in de brief en bij de begrotingsbehandeling 2026 is het verdiepend onderzoek naar leges uitgevoerd.

De inzet is om de resultaten, de mogelijke varianten en de bijbehorende bestuurlijke vraagstukken met de leden van het Algemeen Bestuur te bespreken in een interactieve sessie.

De uitkomsten van deze bespreking worden betrokken bij de voorbereiding van de begroting 2027.

4 Financieel kader 2027-2031

In dit hoofdstuk brengen wij het financieel kader voor de jaren 2027-2031 in beeld zoals dat voortvloeit uit deze begrotingsbrief. Wij schetsen eerst de lasten- en batenontwikkeling ten opzichte van de Begroting 2026 en MJR 2027-2030 en daarna de consequenties hiervan voor de tariefontwikkeling en de egaliseriereserves.

4.1 Financieel kader begrotingsbrief 2027

De begroting 2026 en MJR 2027-2030 vormt het vertrekpunt voor het financieel kader van deze begrotingsbrief. De mutaties ten opzichte van de lopende begroting zijn in de voorgaande hoofdstukken in beeld gebracht. De kapitaallasten zijn gebaseerd op Begroting 2026 en MJR 2027-2030. Deze moeten nog herijkt worden richting de begroting. Dit levert voor de komende jaren het volgende financiële kader op:

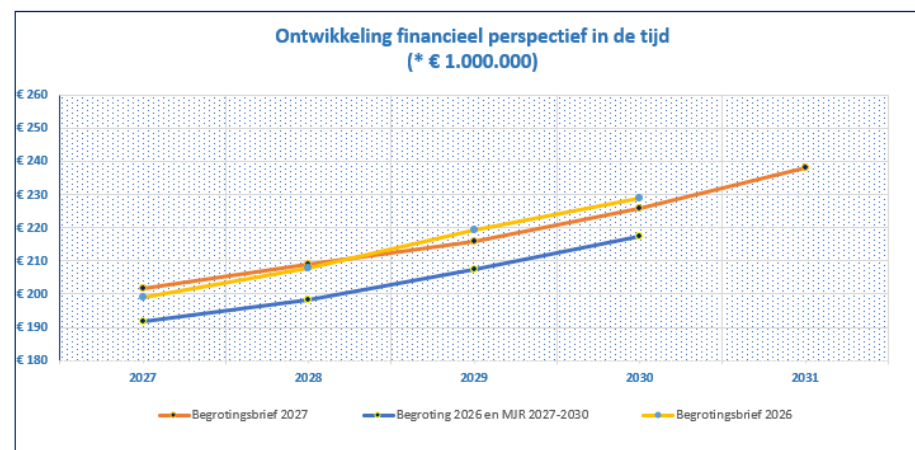
Financieel kader begrotingsbrief 2027 (bedragen * € 1.000.000)	2027	2028	2029	2030	2031
Financieel kader begroting 2026 en MJR 2027-2030	191,9	198,1	207,6	217,4	228,8
+ Recente bestuursbesluiten (conform AB voorstellen t/m 1 april 2026)	-0,0	0,7	0,2	0,2	0,2
+/- Autonome ontwikkelingen	0,2	-0,4	-1,1	-1,8	-2,5
+/- Nieuwe ontwikkelingen	9,4	10,5	9,4	10,1	11,6
Subtotaal financieel kader exclusief transformatie	201,5	208,9	216,0	225,8	238,0
- Transformatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
+ Extra kosten i.v.m. transformatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Financieel kader begrotingsbrief 2027	201,5	208,9	216,0	225,8	238,0

Hiermee stijgt het financieel kader voor het jaar 2027 van € 191,9 mln. in de Begroting 2026 en MJR 2027-2030 naar € 201.5 mln. in deze begrotingsbrief.

In de volgende tabel vergelijken wij het financieel kader van deze begrotingsbrief met de financiële kaders van de lopende begroting en die van de begrotingsbrief 2026:

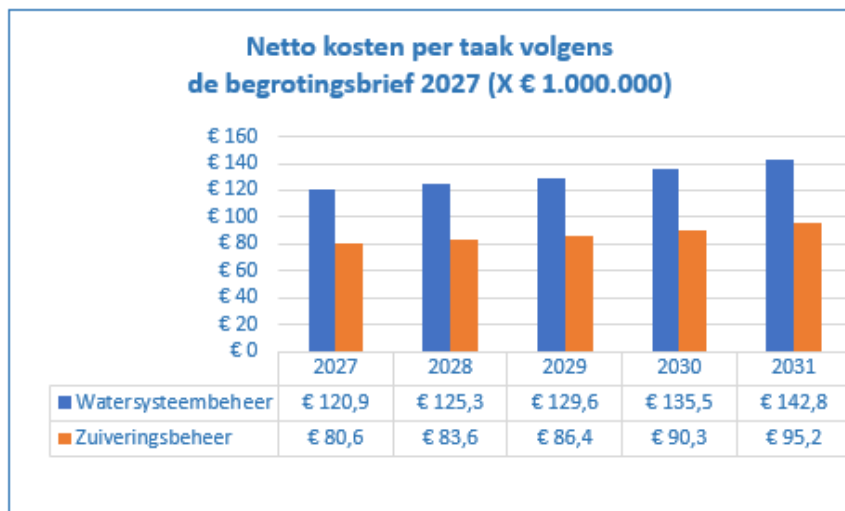
Financieel kader in de tijd (bedragen * € 1.000.000)	2027	2028	2029	2030	2031
Begrotingsbrief 2027	201,5	208,9	216,0	225,8	238,0
Begroting 2026 en MJR 2027-2030	191,9	198,1	207,6	217,4	
Begrotingsbrief 2026	199,2	207,8	219,3	229,1	

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van het financiële kader er als volgt uit:

Specificatie kosten per taak

Onderstaand zijn de in deze begrotingsbrief geraamde netto kosten gespecificeerd naar de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Voor een groot deel van de financiële mutaties in hoofdstuk 4.1 is de verdeelsleutel 60% watersysteembeheer en 40% zuiveringsbeheer toegepast.

4.2 Tariefontwikkeling

In de eerste voortgangsrapportage voor 2026 maakt GBLT op basis van de:

- tot nu toe aanwezige informatie van de aangesloten gemeenten i.c.m. de voorspellingen van de Waarderingskamer (begin 2026);
- ontwikkelingen huizenprijzen landelijk CBS;
- input van WDOdelta met betrekking het aantal vervuilingseenheden van technologische bedrijven;
- werkelijke trend afgelopen jaren;

een inschatting met betrekking tot de ontwikkeling van de kerncijfers 2026 e.v.

Deze aanname wordt na de zomer van 2026 herijkt op basis van de meest actuele cijfers. Na afstemming met GBLT stellen we het volgende voor:

- Groei aantal 1-persoonshuishoudens 1.200 p/jaar (2026: 1.200);
- Groei aantal meerpersoonshuishoudens 800 p/jaar (2026: 800);
- WOZ-waarde woningen groei 5% voor 2027; 3% voor 2028 t/m 2031;
- WOZ-waarde niet-woningen groei 2% voor 2027; 1% voor 2028 t/m 2031;
- V.e.'s bedrijfsruimten op basis van gestabiliseerd peil 2026;
- Verontreinigingsheffing op basis van gemiddelde afgelopen jaren; en
- Kwijtschelding (aantallen) gestabiliseerd op peil 2026.

Voor de belastingtarieven zijn drie varianten uitgewerkt.

De eerste variant gaat uit van geen inzet van tariefegalisatie (kostendekkende tarieven). De tweede variant gaat uit van volledige inzet in 2027 van alle naar verwachting nog beschikbare egalisereserves per 1 januari 2027 en de derde variant van 85% inzet. Als algemeen uitgangspunt geldt dat in het laatste jaar van de meerjarenbegroting de tarieven volgens de provinciale norm volledig kostendekkend zijn. Er kan dan geen sprake meer zijn van tariefegalisatie.

In de berekening van de varianten gaan we uit van de naar verwachting beschikbare egalisereserves per 1 januari 2027. Waarbij wordt gerekend met het verwachte exploitatieresultaat 2025 en de onttrekking op basis van de begroting 2026. Dit is een wijziging ten opzichte van voorgaande jaren, waarin werd gerekend met de beschikbare reserves op basis van de begroting t-1.

De berekende inzet van de egalisereserves is als volgt:

- Watersysteembeheer € 4,2 mln.
- Zuiveringsbeheer € 6,4 mln.

De doorrekening van tarieven voor de taak watersysteembeheer is gebaseerd op de uitgangspunten van de kostentoedeling 2026. Dit betekent dat de volgende verdeling is aangehouden:

- ingezetenen 35,00% gebouwd 49,04%
- ongebouwd 15,56% natuur 0,40%

Variant 1: Geen inzet egalisatiereserves

In de 1^e variant vindt er geen inzet van de egalisatiereserves plaats. In alle jaren is telkens sprake van kostendeekkende tarieven.

VARIANT 1						
Alle jaren kostendeekkend / geen inzet egalisatiereserve						
	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Profielen						
eenpers.h.h. huurwon	€ 221,02	14,1%	3,1%	2,8%	4,0%	5,0%
eenpers.h.h. koopwon	€ 364,21	11,1%	2,0%	1,7%	2,9%	3,8%
meerpers.h.h. huurwon	€ 390,40	13,7%	3,2%	2,8%	4,0%	5,2%
meerpers.h.h. koopwon	€ 533,59	11,7%	2,4%	2,1%	3,3%	4,4%
agrarisch bedrijf	€ 6.342,25	15,2%	3,7%	3,4%	4,6%	5,5%
natuurterrein	€ 7.550,00	15,6%	3,6%	3,4%	4,7%	5,5%
groothandel	€ 1.740,33	19,3%	2,8%	2,6%	3,8%	4,8%
productiebedrijf	€ 31.144,50	14,8%	3,1%	2,8%	4,0%	5,3%

VARIANT 1				
Alle jaren kostendeekkend / geen inzet egalisatiereserve				
Tarieven	2026	2027	Verschil €	Verschil %
Inwoners	€ 136,33	€ 156,42	€ 20,09	14,7%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks	€ 98,12	€ 115,74	€ 17,62	18,0%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks	€ 24,53	€ 28,93	€ 4,40	18,0%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks wegen	€ 196,23	€ 231,48	€ 35,25	18,0%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks wegen	€ 49,06	€ 57,87	€ 8,81	18,0%
Bos en natuur binnendijks	€ 7,55	€ 8,98	€ 1,43	18,9%
Bos en natuur buitendijks	€ 1,89	€ 2,25	€ 0,36	18,8%
gebouwd woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 38,70	€ 40,90	€ 2,20	5,7%
gebouwd woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 9,68	€ 10,23	€ 0,55	5,6%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 42,50	€ 51,70	€ 9,20	21,6%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 10,63	€ 12,93	€ 2,30	21,6%
Zuiveringsheffing	€ 84,69	€ 95,76	€ 11,07	13,1%

Toelichting: de 1^e tabel geeft per profiel weer wat de procentuele stijging van de te betalen waterschapsbelasting is. De 2^e tabel geeft aan hoeveel het verschil in tussen 2026 en 2027 beloopt in euro's en procenten.

Variante 2: Inzet egaliseringsreserves

In de 2^e variant worden de naar verwachting beschikbare egaliseringsreserves per 1 januari 2027 voor 100% in het eerste begrotingsjaar (2027) ingezet.

VARIANT 2						
Inzet ER 100%						
	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Profielen						
eenpers.h.h. huurwon	€ 221,02	8,1%	8,8%	2,8%	4,0%	5,0%
eenpers.h.h. koopwon	€ 364,21	6,0%	6,9%	1,7%	2,9%	3,8%
meerpers.h.h. huurwon	€ 390,40	6,2%	10,4%	2,8%	4,0%	5,2%
meerpers.h.h. koopwon	€ 533,59	5,3%	8,7%	2,1%	3,3%	4,4%
agrarisch bedrijf	€ 6.342,25	10,9%	7,7%	3,4%	4,6%	5,5%
natuurterrein	€ 7.550,00	11,5%	7,4%	3,4%	4,7%	5,5%
groothandel	€ 1.740,33	13,2%	8,3%	2,6%	3,8%	4,8%
productiebedrijf	€ 31.144,50	6,5%	11,2%	2,8%	4,0%	5,3%

VARIANT 2				
Inzet ER 100%				
Tarieven	2026	2027	Verschil €	Verschil %
Inwoners	€ 136,33	€ 150,85	€ 14,52	10,7%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks	€ 98,12	€ 111,62	€ 13,50	13,8%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks	€ 24,53	€ 27,91	€ 3,38	13,8%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks wegen	€ 196,23	€ 223,24	€ 27,01	13,8%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks wegen	€ 49,06	€ 55,81	€ 6,75	13,8%
Bos en natuur binnendijks	€ 7,55	€ 8,66	€ 1,11	14,7%
Bos en natuur buitendijks	€ 1,89	€ 2,17	€ 0,28	14,6%
gebouwd woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 38,70	€ 39,50	€ 0,80	2,1%
gebouwd woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 9,68	€ 9,88	€ 0,20	2,0%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 42,50	€ 49,80	€ 7,30	17,2%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 10,63	€ 12,45	€ 1,82	17,1%
Zuiveringsheffing	€ 84,69	€ 87,97	€ 3,28	3,9%

Toelichting: zie toelichting bij variant 1.

Variante 3: 85% inzet van de egaliseringsreserves

In de 3^e variant worden de naar verwachting beschikbare egaliseringsreserves per 1 januari 2027 voor 85% in het eerste begrotingsjaar (2027) ingezet.

VARIANT 3						
Inzet ER 85%						
	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Profielen						
eenpers.h.h. huurwon	€ 221,02	9,0%	7,9%	2,8%	4,0%	5,0%
eenpers.h.h. koopwon	€ 364,21	6,8%	6,2%	1,7%	2,9%	3,8%
meerpers.h.h. huurwon	€ 390,40	7,4%	9,2%	2,8%	4,0%	5,2%
meerpers.h.h. koopwon	€ 533,59	6,3%	7,7%	2,1%	3,3%	4,4%
agrarisch bedrijf	€ 6.342,25	11,5%	7,1%	3,4%	4,6%	5,5%
natuurterrein	€ 7.550,00	11,8%	7,0%	3,4%	4,7%	5,5%
groothandel	€ 1.740,33	14,1%	7,4%	2,6%	3,8%	4,8%
productiebedrijf	€ 31.144,50	7,7%	9,9%	2,8%	4,0%	5,3%

VARIANT 3				
Inzet ER 85%				
Tarieven	2026	2027	Verschil €	Verschil %
Inwoners	€ 136,33	€ 151,68	€ 15,35	11,3%
Agrarisch en overig ongeb. Binnendijks (per ha)	€ 98,12	€ 112,24	€ 14,12	14,4%
Agrarisch en overig ongeb. Buitendijks (per ha)	€ 24,53	€ 28,06	€ 3,53	14,4%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks wegen (per ha)	€ 196,23	€ 224,47	€ 28,24	14,4%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks wegen (per ha)	€ 49,06	€ 56,12	€ 7,06	14,4%
Bos en natuur binnendijks (per ha)	€ 7,55	€ 8,69	€ 1,14	15,1%
Bos en natuur buitendijks (per ha)	€ 1,89	€ 2,17	€ 0,28	14,9%
gebouwd woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 38,70	€ 39,70	€ 1,00	2,6%
gebouwd woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 9,68	€ 9,93	€ 0,25	2,5%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde binnendijks	€ 42,50	€ 50,10	€ 7,60	17,9%
gebouwd niet-woning per € 100.000 waarde buitendijks	€ 10,63	€ 12,53	€ 1,90	17,8%
Zuiveringsheffing / verontreinigingsheffing (per ve)	€ 84,69	€ 89,14	€ 4,45	5,3%

Toelichting: zie toelichting bij variant 1.

5 Risicomanagement

Beschrijving werking van risicomanagement

WDODelta gebruikt risicomanagement om effectief te sturen. Daarbij kijkt de organisatie in het kader van de P&C-cyclus naar financiële risico's en kwalitatieve risico's. Financiële risico's worden beperkt door proportionele maatregelen nemen en periodiek te bepalen hoeveel geld nodig is om tegenvallers op te vangen. Kwaliteitsrisico's worden beheerst door per programma te bekijken welke maatregelen nodig zijn en door de voortgang te volgen.

Financiële risico's

Om eventuele financiële gevolgen van risico's op te vangen, houdt WDODelta algemene reserves aan. Deze vormen samen het weerstandsvermogen. Beide reserves zijn verbonden aan een waterschapstaak (watersysteembeheer en zuiveringsbeheer). Geld toevoegen of uit de reserves halen gebeurt via de resultaatbestemming bij de jaarrekening. De algemene reserves zijn speciaal bedoeld ter dekking van financiële risico's en kunnen daarom niet vrij worden gebruikt bij het opstellen van de begroting.

Kwalitatieve risico's

Kwalitatieve risico's zijn risico's die kunnen zorgen voor minder doelmatig werken of kunnen ervoor zorgen dat bestuurlijke doelen (deels) niet worden gehaald. Nadat deze risico's in beeld zijn gebracht, worden maatregelen genomen om ze te beheersen. De voortgang daarvan wordt op directieniveau gevolgd in een dashboard.

Strategische thema's risicobeheersing

Hieronder staat een overzicht van thema's die invloed kunnen hebben op het halen van de bestuurlijke doelen. Ook wordt er opgave gedaan van het maatregelenpalet om deze thema's goed te beheersen. Elk thema bestaat uit één of meer onderliggende kwalitatieve risico's.

In grote lijnen laten deze thema's zien dat de wereld om ons heen snel en ingrijpend verandert. Deze veranderingen hebben ook invloed op ons waterschap. Daardoor verschuift ons risicoprofiel. Tegen deze achtergrond bekijken we welke stappen nodig zijn om risico's op een goede en samenhangende manier te beheersen. Daarbij is het belangrijk om keuzes duidelijk uit te leggen. We zien risico's in relatie tot de volgende thema's:

Schaarste en afhankelijkheid

Er is steeds vaker schaarste aan personeel, materialen, energie en grondstoffen. Dit zet onze uitvoering onder druk. Het heeft gevolgen voor wat we nu kunnen doen én voor onze doelen op de lange termijn. Omdat we afhankelijk zijn van externe partijen, (internationale) markten en leveringsketens, wordt onze bedrijfsvoering kwetsbaarder.

Om beter met personele schaarste om te gaan, werken we aan de kwaliteit en wendbaarheid van onze organisatie. Daarbij sturen we op vaardigheden (via opleidingen) en passen we de organisatie actief aan om standaardisatie en objectivering van kennis te bevorderen. Ook vraagt het organiseren van uitvoeringskracht in een krappe arbeidsmarkt om een zorgvuldige balans tussen het versterken van onze interne expertise en het strategisch benutten van kennis van buiten.

De EBO is erop gericht om in te kunnen spelen op wisselende beschikbaarheid van elektriciteit. WDOdelta werkt op basis van de recent vastgestelde energiestrategie aan een adaptief energiesysteem.

Circulair en emissiearm werken is van belang om het risico van schaarste en afhankelijkheid (i.r.t. grondstoffen) te beperken. Bij het herijken van het Beleidskader Duurzaamheid is daarom de nadruk gelegd op duurzaamheid als integraal onderdeel van de kerntaken. We handelen waar mogelijk duurzaam en richten ons anders op het vergroten van inzicht in emissiereductie en circulariteit.

Technologische en digitale kwetsbaarheid

Door toenemende digitalisering van onze processen worden we gevoeliger voor ICT-storingen en cyberdreigingen. Om onze taken goed te kunnen blijven uitvoeren, hebben we sterke afspraken nodig over informatiebeveiliging, digitale weerbaarheid en data-gedreven werken. Het digitale dreigingslandschap verandert voortdurend en de algemene dreiging neemt toe, onder andere door internationale spanningen. Daarom blijven we scherp letten op de eisen die de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (Wwke) aan onze organisatie stellen. Onderdeel van onze aanpak vormt het verder verduidelijken en verankeren van het eigenaarschap van systemen en data, waartoe o.a. data-stewards zijn aangesteld. De combinatie van toegenomen dreiging en grotere afhankelijkheden maakt digitale weerbaarheid een strategische randvoorwaarde voor de continuïteit van het waterbeheer. Dit vraagt om structurele investeringen in informatiebeveiliging, detectie en herstelvermogen, en in het versterken van kennis en capaciteit binnen de organisatie. Zonder deze maatregelen neemt het risico toe op langdurige verstoringen toe.

Veranderende wet- en regelgeving

Nieuwe en strengere (Europese) regels zorgen voor extra verplichtingen, hogere kosten en meer druk op onze uitvoering. Daarom zijn bestuurlijke keuzes nodig over wat we wanneer oppakken en hoe we dat doen.

Uit de Toekomstvisie Waterketen 2050 en het Strategisch Kader Waterketen volgen beheersmaatregelen die gericht zijn op een toekomstbestendige, doelmatige en wendbare ontwikkeling van de waterketen. Daarbij worden investeringen strategisch geprioriteerd en worden onderhoud en uitbreidingen zoveel mogelijk gecombineerd. Dit gebeurt volgens de drie leidende principes: adaptief en toekomstgericht handelen, integraal afwegen van water, energie en ruimte, en intensief samenwerken binnen de keten en met regionale partners. Tegelijk versterken we de marktbenadering en samenwerking met andere waterschappen om het tempo en de kwaliteit van de uitvoering te verhogen.

Voor de toepassing van de vernieuwde gedragscode natuurbescherming stemmen we af met de provincie. Daarnaast houden we een register bij om mogelijke knelpunten vast te leggen die kunnen ontstaan bij veel wateraanvoer of -afvoer als gevolg van het gewijzigde onderhoudsregime.

Wendbaar en weerbaar waterschap

De wereld om ons heen verandert snel, waardoor we als organisatie beter en sneller moeten kunnen meebewegen. We hebben meer flexibiliteit nodig om aan maatschappelijke verwachtingen te voldoen en om doelen haalbaar te houden. Daarom werken we aan meer wendbaarheid; o.a. door beter zicht te krijgen op toekomstige vergunningaanvragen. Dit doen we door een regiefunctie op te zetten die verbonden is aan vergunningverlening en handhaving. Ook ontwikkelen we het strategisch omgevingsmanagement

door, om signalen vanuit onze omgeving tijdig en in samenhang op te kunnen pakken.

Weerbaarheid betekent ook het organiseren van een crisisorganisatie, waarin kennis, mandaat, structuur en oefendiscipline leidend zijn. In het geval van langdurige ontwrichting dienen keuzes te worden gemaakt over wat absoluut moet blijven functioneren. Het bij een calamiteit kunnen maken van deze keuzes vraagt om een realistische en gedeelde normstelling. Daarom gaan we (o.a.) aan de slag met het maken van een overzicht van kritieke entiteiten.

We werken ook aan meer financiële wendbaarheid. Dat doen we door in kaart te brengen hoeveel vermogen we in de toekomst nodig hebben en hoe we daarop kunnen inspelen en de schuldpositie beheersbaar houden. Hierdoor kunnen we beter voorbereid zijn op veranderingen en tijdig bijsturen wanneer dat nodig is.

Veranderlijke projectomgeving

Een dynamische omgeving vergroot ook de kans dat projecten later starten, langer duren of duurder worden. Deze risico's zijn onder de aandacht. Acties die we hiertoe ondernemen zijn onder andere het inzetten op een voorspelbare programmering en niet alleen intern maar ook regionaal zoeken naar samenwerking, standaardisering en efficiëntie. Desondanks is vertraging van projecten niet altijd te voorkomen. Derhalve bemensen we projecten met een bewuste mix van interne dan wel tijdelijke krachten om 'mee te ademen' met eventuele gevolgen van risico's.